

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI-4101-06-02/2012
P/12/115

Białystok, dnia 20 czerwca 2012 r.

**Pan
Dariusz Muszyński
Naczelnik Urzędu Celnego
w Białymstoku**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2, pkt 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku skontrolowała w Urzędzie Celnym w Białymstoku („Urzędzie”) przestrzeganie w latach 2008–2011 przepisów rozporządzenia UE² w sprawie przemieszczania odpadów.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole podpisanym 23 maja 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, realizację zadań dotyczących międzynarodowego przemieszczania odpadów. Pozytywną ocenę uzasadnia właściwe przygotowanie organizacyjne i prawidłowa realizacja bieżących zadań służby celnej w badanym zakresie. Stwierdzone nieprawidłowości polegały na nieskierowaniu na drogę postępowania karnego dwóch z pięciu ujawnionych przez funkcjonariuszy Urzędu spraw dotyczących nielegalnego przemieszczania odpadów.

1. W latach 2008–2011 Urząd był właściwie przygotowany do realizacji zadań związanych międzynarodowym przemieszczaniem odpadów:

- dysponowano odpowiednim zasobem kadrowym, gdyż zadania te, obok innych, realizowało łącznie 292 pracowników na początku 2008 r. i 277 na koniec 2011 r. (w tym – odpowiednio – 270 i 269 na dwóch

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82.

² Rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów (Dz. U. UE. L 190 z 12 lipca 2006 r. str. 1, ze zm.), dalej zwane „rozporządzeniem (WE) nr 1013/2006”.

drogowych przejściach granicznych w Bobrownikach i Kuźnicy wyznaczonych do realizacji międzynarodowego przemieszczania odpadów³), z których 40 objęto dodatkowymi szkoleniami z tego zakresu,

- koordynowanie realizacji zadań przez komórki organizacyjne Urzędu przypisano Referatowi Elementów Kalkulacyjnych, a w oddziałach celnych Urzędu – do 12 kwietnia 2011 r.⁴ – funkcjonowali lokalni koordynatorzy do spraw stosowania ograniczeń pozataryfowych, w tym związanych z międzynarodowym przemieszczaniem odpadów,
- pracownikom Urzędu zapewniono dostęp do aktualnych regulacji prawnych, wytycznych i instrukcji poprzez stronę intranetową Izby Celnej w Białymstoku – *BIAINTRIA/ ograniczenia pozataryfowe /odpady* oraz *Zintegrowany System Informacji Celnej „Corintia”* (Ministerstwa Finansów), w którym były także dostępne decyzje Głównego Inspektora Ochrony Środowiska dotyczące międzynarodowego przemieszczania odpadów.

2. W latach 2008–2011, w ramach legalnego międzynarodowego przemieszczania odpadów na terenie działania Urzędu odprawiono: do krajów nienależących do UE/EOG⁵ 11.915,7 tys. kg odpadów (758 transportów), z tychże krajów przywieziono 442,1 tys.kg odpadów (26 transportów), a w tranzycie odprawiono 39.766,7 tys. kg odpadów⁶ (2.010 transportów⁷). Na terenie działania Urzędu nie został odnotowany przywóz do Polski odpadów z krajów UE/EOG oraz wywóz z Polski odpadów do tych krajów.

Realizacja zadań służby celnej dotyczących międzynarodowego przemieszczania odpadów przebiegała – poza jednostkowymi uchybieniami – sprawnie oraz zgodnie z przepisami rozporządzenia (WE) nr 1013/2006 i ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów⁸:

- w Oddziałach Celnym prowadzono bieżącą kontrolę przemieszczanych odpadów. Jak wykazała analiza dokumentacji 49 transportów odprawionych na przejściach granicznych w Bobrownikach i Kuźnicy:
 - przemieszczanie odpadów odbywało się na podstawie wymaganych zezwoleń właściwych organów albo dokumentu określonego w załączniku nr VII do rozporządzenia (WE) nr 1013/2006, ale w czterech z 44 spraw, w których dokumenty takie były wymagane, zawierały one – niedostrzeżone na etapie weryfikacji przez służbę celną – braki formalne polegające na niepodaniu kodu odpadu (w dwóch sprawach) lub podpisu pod oświadczeniem osoby, która zorganizowała przemieszczanie odpadów (w dwóch sprawach),

³ Przejścia graniczne wymienione w załączniku do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 lipca 2008 r. w sprawie wykazu przejść granicznych, którymi realizowane jest międzynarodowe przemieszczanie odpadów (Dz. U. Nr 123, poz. 800 ze zm.), które weszło w życie z dniem 13 lipca 2008 r. Wcześniej w tym zakresie obowiązywało rozporządzenie ww. Ministra z dnia 29 października 2004 r. (Dz. U. Nr 248, poz. 2494 ze zm.).

⁴ Później, w związku ze zmianami organizacyjnymi – wynikającymi z decyzji Szefa Służby Celnej i Dyrektora Izby Celnej w Białymstoku – funkcjonował tylko Koordynator ds. Ochrony Środowiska w Izbie Celnej, który wszedł w skład Zespołu monitorowania ograniczeń pozataryfowych oraz oceny realizacji zadań z zakresu zwalczania naruszeń w obszarze ograniczeń pozataryfowych (funkcjonującego w Izbie Celnej).

⁵ EOG – Europejski Obszar Gospodarczy, tj. państwa członkowskie UE oraz Norwegia, Islandia i Liechtenstein.

⁶ Wywóz odbywał się poprzez Oddział Celny w Białymstoku, zaś przywóz i tranzyt przez Oddziały Celnym na przejściach granicznych w Bobrownikach i Kuźnicy.

⁷ Były to transporty odpadów z takich krajów, jak: Białoruś, Rosja, Kazachstan i Kirgistan, z wyjątkiem 4 transportów (29,9 tys. kg odpadów) z Niemiec i Holandii.

⁸ Dz. U. Nr 124, poz. 859 ze zm. Ustawa zwana dalej „ustawą o mpo”.

- rewizjom celnym poddano 23 z 49 objętych badaniem transportów, a w ich rezultacie potwierdzono zgodność przewożonego towaru z danymi w dokumentacji towarzyszącej tym transportom,
 - wszystkie 49 objętych badaniem transportów dotarło do ich odbiorców;
- stosownie do art. 3 ust. 4 ustawy o mpo raz porozumienia zawartego przez Dyrektora Izby Celnej w Białymstoku⁹ z innymi służbami zajmującymi się przeciwdziałaniem nielegalnemu transgranicznemu przemieszczaniu odpadów:
- oddziały celne Urzędu, z uwagi na wątpliwości co do oceny towaru, wystąpiły do WIOŚ z 43 wnioskami o wydanie opinii określającej „czy zgłaszany do obrotu towar jest odpadem” oraz przekazały około 2 tys. informacji o poszczególnych transportach odpadów. W 46 z 49 analizowanych przez NIK informacji dane były rzetelne, a w trzech różniły się (co do rodzaju towaru – odpadu albo jego kodu) od wynikających z dokumentacji towarzyszącej transportowi,
 - dziewięciu pracowników Urzędu wzięło udział w szkoleniu zorganizowanym przez WIOŚ,
 - wszystkie oddziały celne (w tym na drogowych i kolejowych przejściach granicznych) uczestniczyły w działaniach o zasięgu międzynarodowym (akcja AUGIAS w dniach 2–8 października 2010 r.), mających na celu kontrolę środków przewozowych pod kątem transportu odpadów (nie ujawniono nielegalnego przemieszczania odpadów);
- za przechowanie zatrzymanych, nielegalnie przemieszczanych odpadów – zgodnie z przepisami § 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 kwietnia 2004 r. w sprawie stawek opłat pobieranych przez organy celne¹⁰ – przewoźników obciążono stosownymi kosztami (w dwóch sprawach);
- o wszystkich 17 przypadkach wskazujących na nielegalne przemieszczanie odpadów, zgodnie z art. 27 ust. 2 ustawy o mpo, niezwłocznie po uzyskaniu opinii WIOŚ zawiadomiono Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, który w 12 z tych spraw – inaczej niż w opinii WIOŚ – stwierdził brak przesłanek do uznania zgłoszonych towarów (używanych samochodów lub motocykli) za odpady.

Spośród pięciu ujawnionych przez funkcjonariuszy Urzędu, w ramach działań własnych, przypadków nielegalnego przemieszczania odpadów (łącznie 10,4 tys. kg, w tym 8,5 tys. kg odpadów niebezpiecznych w postaci pojazdów samochodowych lub ich części, zawierających płyny eksploatacyjne):

- o trzech nielegalnych przewozach tranzytem przez Polskę, pochodzących z krajów UE tzw. połówek samochodów, zawiadomiono prokuraturę i pod jej nadzorem przeprowadzono postępowania karne w zakresie czynów zabronionych z art. 183 kodeksu karnego¹¹ (dwa z nich zostały przez prokuraturę umorzone, a w trzecim zapadł wyrok sądowy skazujący na karę grzywny),
- w dwóch sprawach dotyczących nielegalnego sprowadzenia do Polski dwóch uszkodzonych używanych samochodów osobowych (we wrześniu 2009 roku – z USA) i części samochodu (w lutym 2008 roku –

⁹ Porozumienie w sprawie transgranicznego przemieszczania odpadów z 11 października 2007 r., którego stronami byli Dyrektor Izby Celnej, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Białymstoku i Komendant Podlaskiego Oddziału Straży Granicznej.

¹⁰ Dz. U. Nr 87, poz. 832 ze zm.

¹¹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.).

z Białorusi) nie zawiadomiono Prokuratury o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa, czym naruszono przepisy art. 304 § 2 kodeksu postępowania karnego¹², zobowiązujące instytucje państwowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, do niezwłocznego zawiadomienia o tym prokuratora lub Policji.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) kierowanie na drogę postępowania karnego ujawnionych przez funkcjonariuszy Urzędu spraw dotyczących nielegalnego przemieszczania odpadów,
- 2) staranne weryfikowanie dokumentacji towarzyszącej przemieszczaniu odpadów i rzetelne sporządzanie, przekazywanych do WIOŚ, informacji o transportach odpadów.

* * *

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Naczelnika w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie siedmiu dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia przysługuje Panu Naczelnikowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
w Białymstoku
Barbara Chilińska

¹² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 ze zm.).